

**COMISIA NAȚIONALĂ PENTRU CONTROLUL ACTIVITĂȚILOR NUCLEARE
DIRECȚIA CICLUL COMBUSTIBILULUI NUCLEAR**

**APROBAT,
Președinte**

Cantemir CIUREA-ERCĂU

**Referat de aprobare nr. 16039 din 08.11.2022
pentru inițierea consultării publice referitoare la
condițiile specifice privind atribuirea anumitor contracte de achiziție publică și
contracte sectoriale de produse, servicii și/sau lucrări destinate sistemelor care asigură
funcțiile de securitate nucleară, securitate radiologică, protecție fizică, protecție
împotriva amenințărilor cibernetice și exploatarea fiabilă a instalațiilor nucleare**

Introducere

În conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare (CNCAN) este autoritatea națională competentă în domeniul nuclear, care exercită atribuțiile de reglementare, autorizare și control prevăzute de lege. În acest sens, conform art. 5 din Legea nr. 111/1996, CNCAN este abilitată să emită reglementări pentru detalierea cerințelor generale de securitate nucleară, precum și orice alte reglementări necesare activității de autorizare și control în domeniul nuclear.

Proiectul de ordin care stabilește condițiile specifice privind atribuirea anumitor contracte de achiziție publică și contracte sectoriale de produse, servicii și/sau lucrări destinate sistemelor care asigură funcțiile de securitate nucleară, securitate radiologică, protecție fizică, protecție împotriva amenințărilor cibernetice și exploatarea fiabilă a instalațiilor nucleare a fost elaborat pentru completarea și actualizarea cadrului de reglementare pentru instalațiile nucleare și pentru rezolvarea unor probleme care afectează eficacitatea proceselor de procurare implementate de organizațiile care exploatează instalații nucleare.

Acest proiect de ordin a fost dezvoltat în colaborare cu Agenția Națională pentru Achiziții Publice (ANAP), pentru clarificarea unor aspecte specifice pentru achizițiile de produse, servicii și/sau lucrări destinate sistemelor care asigură funcțiile de securitate nucleară, securitate radiologică, protecție fizică, protecție împotriva amenințărilor cibernetice și exploatarea fiabilă a instalațiilor nucleare.

Prin emiterea acestui ordin se va asigura aplicarea prevederilor Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, cu modificările și completările ulterioare și a prevederilor normelor emise de CNCAN, pentru procurarea produselor, serviciilor și lucrărilor pentru sistemele instalațiilor nucleare, cu respectarea prevederilor art. 104 alin. (1) lit. b) coroborat cu alin. (2) lit. b) și c) și alin. (3) din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, respectiv a prevederilor art. 117 alin. (1) lit. c) coroborat cu alin. (2) lit. b) și c), alin. (4) și alin. (5) din Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale.

Proiectul de ordin este atașat la prezentul referat.

Necesitatea și oportunitatea ordinului

Asigurarea și menținerea securității nucleare și a siguranței în exploatare reprezintă priorități absolute pentru exploatarea instalațiilor nucleare, în conformitate cu:

- a) prevederile Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- b) cerințele Directivei 2014/87/EURATOM a Consiliului din 8 iulie 2014 de modificare a Directivei 2009/71/Euratom;
- d) prevederile Convenției privind securitatea nucleară, ratificată prin Legea nr. 43/1995;
- e) prevederile standardelor internaționale emise de Agenția Internațională pentru Energie Atomică și adoptate de România în calitate de stat membru.

Menținerea unui nivel corespunzător al securității nucleare necesită un control strict al instalației nucleare, pentru a asigura funcționarea corespunzătoare a acesteia pe toată durata de viață, motiv pentru care este necesar ca sistemele, structurile, echipamentele și componentele utilizate să corespundă specificațiilor tehnice, cerințelor și standardelor de calitate așa cum au fost prevăzute în proiectul original, aprobat implicit prin emiterea autorizațiilor CNCAN pentru construcția, punerea în funcțiune și exploatarea instalației nucleare. Menținerea fiabilității sistemelor și echipamentelor se poate face doar prin asigurarea conformității acestora cu anumite specificații tehnice și standarde bine definite, în conformitate cu cerințele din normele de securitate nucleară emise de CNCAN în baza Legii nr. 111/1996.

Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, reprezintă cea mai importantă lege din domeniul nuclear din România. Legea nr. 111/1996 este o lege organică (deoarece prevede și sancțiuni pentru nerespectarea cerințelor ei) și în același timp o lege specială. Pentru respectarea prevederilor Legii nr. 111/1996 și a normelor și autorizațiilor emise în baza acestei legi, organizațiile care exploatează instalații nucleare trebuie să asigure procurarea de componente și piese de schimb pentru sistemele, structurile și echipamentele din respectivele instalații direct de la producătorii/fabricanții originali ai acestora sau de la furnizorii agreați de aceștia, în măsura în care este practic posibil, în baza specificațiilor tehnice originale, pentru menținerea proiectului aprobat/autorizat, în conformitate cu cerințele privind controlul configurației de proiectare, pentru evitarea modificărilor inadvertente, precum și pentru evitarea produselor contrafăcute, frauduloase sau suspecte, inclusiv a celor care pot induce vulnerabilități de securitate cibernetică. Achiziția de produse, lucrări și/sau servicii destinate instalațiilor nucleare nu se poate face numai în baza principiului competiției deoarece ar avea impact negativ asupra nivelului de securitate nucleară și a funcționării fiabile a instalațiilor nucleare.

Organizațiile care exploatează instalații nucleare trebuie să respecte prevederile art. 11 alin. (2) și art. 44 alin. (5) și (6) din Normele de securitate nucleară privind supravegherea, întreținerea, testarea și inspecțiile în exploatare pentru instalațiile nucleare, aprobate prin Ordinul nr. 122/2020 emis de Președintele CNCAN și publicate în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 619 din 15 iulie 2020 și prevederile art. 12 alin. (1) și alin. (5) lit. d) și ale art. 22 alin. (2) lit. a) și b) și alin. (3) din Normele fundamentale de securitate nucleară pentru instalațiile nucleare, aprobate prin Ordinul Președintelui CNCAN nr. 86/2020 și publicate în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 597 din 08 iulie 2020.

În același timp, trebuie respectate și prevederile legislației generale din domeniul achizițiilor, iar specificitatea proiectelor instalațiilor din domeniul nuclear face ca majoritatea achizițiilor de produse, servicii și/sau lucrări pentru sistemele care asigură funcțiile de securitate

nucleară, securitate radiologică, protecție fizică, protecție împotriva amenințărilor cibernetice și exploatarea fiabilă a instalațiilor nucleare să se încadreze în situațiile acoperite de prevederile art. 104 alin. (1) lit. b) coroborat cu alin. (2) lit. b) și c) și alin. (3) din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, respectiv de prevederile art. 117 alin. (1) lit. c) coroborat cu alin. (2) lit. b) și c), alin. (4) și alin. (5) din Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale.

Deoarece instalațiile nucleare, în particular centralele nucleare electrice, sunt instalații deosebit de complexe, care necesită constant procurarea de produse, servicii și/sau lucrări pentru funcționarea în condiții de securitate nucleară și fiabilitate, formularea de justificări punctuale, pentru fiecare caz în parte și pentru fiecare tip de componentă sau piesă de schimb, (având în vedere că pentru CNE Cernavodă, de exemplu, sunt zeci de mii de astfel de produse diferite), îngreunează semnificativ procesul de achiziție și are impact negativ asupra securității și siguranței instalațiilor nucleare respective, prin întârzierea unor activități importante, cum ar fi întreținerea preventivă sau chiar întreținerea corectivă / reparațiile pentru sistemele importante pentru securitatea nucleară, securitate radiologică, protecția fizică, protecția împotriva amenințărilor cibernetice și exploatarea fiabilă.

Pentru a asigura respectarea legislației specifice din domeniul nuclear și pentru eficientizarea procesului de achiziție pentru produsele, serviciile și/sau lucrările destinate sistemelor care asigură funcțiile de securitate nucleară, securitate radiologică, protecție fizică, protecție împotriva amenințărilor cibernetice și exploatarea fiabilă a instalațiilor nucleare, în scopul menținerii acestora în condițiile optime de funcționare necesare atât pentru securitatea energetică la nivel național cât și pentru securitatea nucleară, am elaborat un ordin comun CNCAN-ANAP, care reglementează achiziționarea de produse, servicii și lucrări pentru următoarele categorii de sisteme aferente instalațiilor nucleare:

- a) sisteme cu funcții de securitate nucleară;
- b) sisteme cu funcții de securitate radiologică, inclusiv sistemele utilizate în răspunsul la situații de urgență;
- c) sisteme care fac parte din sistemul de protecție fizică al instalației nucleare;
- d) sisteme importante pentru asigurarea protecției instalației nucleare împotriva amenințărilor cibernetice;
- e) sisteme cu funcții în exploatarea fiabilă a instalației nucleare.

În conformitate cu prevederile art. 28 alin. (5) din Legea nr. 111/1996, CNCAN are obligația de a stabili, printr-o reglementare specifică emisă în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (3), modalitățile concrete de aplicare a Legii 111/1996 ori de câte ori prevederile acesteia nu pot fi aplicate simultan cu prevederile legale de altă natură, cu consultarea autorităților administrației publice în materie, acordând prioritate respectării condițiilor de desfășurare în siguranță a activităților nucleare.

Prim urmare, având în vedere:

- necesitatea asigurării securității nucleare și siguranței în exploatarea în operarea instalațiilor nucleare în conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, cu modificările și completările ulterioare, cu prevederile Convenției privind securitatea nucleară, adoptată la Viena la 17 iunie 1994 și ratificată prin Legea nr. 43/1995, precum și cu standardele internaționale emise de Agenția Internațională pentru Energie Atomică;
- prevederile art. 9 lit. f) din Strategia națională de securitate și siguranță nucleară, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 600/2014;

- prevederile Ghidului privind dezvoltarea și evaluarea culturii de securitate nucleară, aprobat cu Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 182/2019;
- prevederile art. 12 alin. (1) și alin. (5) lit. d), art. 22 alin. (2) lit. a) și b) și alin. (3) din Normele fundamentale de securitate nucleară pentru instalațiile nucleare, aprobate prin Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 86/2020,
- prevederile art. 4, art. 11 alin. (2) și art. 44 alin. (5) și (6) din Normele de securitate nucleară privind supravegherea, întreținerea, testarea și inspecțiile în exploatare pentru instalațiile nucleare, aprobate prin Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 122/2020;
- prevederile art. 35 alin. (1) din Normele privind autorizarea instalațiilor nucleare, aprobate prin Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 336/2018;
- prevederile art. 17 din Normele privind protecția instalațiilor nucleare împotriva amenințărilor cibernetice, aprobate prin Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare cu nr. 203/2021;
- necesitatea menținerii cerințelor, specificațiilor tehnice, parametrilor și marginilor de proiectare pe termen lung pentru structurile, sistemele, componentele și echipamentele proiectului instalat, aflate în exploatare, prin asigurarea de piese de schimb și prin programe de supraveghere, testare, inspecție și întreținere bazate pe specificațiile tehnice originale și recomandările furnizorilor/prestatorilor/executanților originali în vederea menținerii securității nucleare (menționăm că în situația în care componentele furnizate de producătorii originali nu au performanța cerută sau nu mai sunt disponibile din cauza obsolescenței, se inițiază procesul de modificare de proiect);
- faptul că documentele deținute de titularii de autorizație pentru instalațiile nucleare nu conțin întotdeauna specificațiile tehnice complete pentru detaliile de proiectare și fabricație pentru structurile, sistemele, componentele și echipamentele proiectului instalat, din cauză că proiectanții și fabricanții originali ai echipamentelor nu au furnizat în totalitate aceste informații, din motive de proprietate intelectuală / secret industrial sau alte motive, iar acest lucru are impact negativ asupra posibilității titularilor de autorizație de a procura componente și piese de schimb conforme și compatibile cu sistemele deja instalate,

propunem elaborarea și emiterea unor condiții specifice, aprobate prin ordin comun CNCAN-ANAP, care să susțină respectarea atât a legislației specifice domeniului nuclear, cât și a legislației privind achizițiile publice/sectoriale, prin reglementarea atribuirii contractelor de achiziție publică și contractelor sectoriale pentru produsele, serviciile și/sau lucrările destinate sistemelor care asigură funcțiile de securitate nucleară, securitate radiologică, protecție fizică, protecție împotriva amenințărilor cibernetice și exploatarea fiabilă a instalațiilor nucleare.

Emiterea ordinului comun este necesară și oportună pentru actualizarea și completarea cerințelor de reglementare privind autorizarea și controlul instalațiilor nucleare și pentru asigurarea aplicării prevederilor Legii nr. 111/1996 și prevederilor normelor emise de CNCAN, pentru procurarea produselor, serviciilor și lucrărilor pentru sistemele instalațiilor nucleare, cu respectarea prevederilor art. 104 alin. (1) lit. b) coroborat cu alin. (2) lit. b) și c) și alin. (3) din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, respectiv a prevederilor art. 117 alin. (1) lit. c) coroborat cu alin. (2) lit. b) și c), alin. (4) și alin. (5) din Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale.

Evaluarea impactului ordinului

Ordinul nu are impact socio-economic, nu are impact asupra mediului și nu are impact financiar asupra bugetului CNCAN sau asupra bugetelor titularilor de autorizație.

Prin acest ordin nu se transpune nici o prevedere din vreo directivă europeană și cerințele acesteia nu au impact asupra liberei circulații a mărfurilor în spațiul comunitar. Prin urmare, notificarea acestui ordin la Comisia Europeană nu este necesară.

Consultările efectuate în vederea elaborării ordinului

Proiectul de ordin a fost supus unui proces de consultare în cadrul CNCAN – Direcția Ciclul Combustibilului Nuclear (DCCN), cu personalul implicat în reglementarea, autorizarea și controlul instalațiilor nucleare. La elaborarea, respectiv la verificarea tehnică, revizuirea și completarea proiectului de ordin au contribuit următorii: Mădălina Coca și Maria Oprișescu.

Etapă următoare a constat în transmiterea proiectului de ordin la ANAP pentru analiză și propuneri de completare. După agrearea proiectului comun de ordin CNCAN-ANAP, proiectul trebuie publicat pe pagina de internet a CNCAN, pentru consultarea publică.

Activități de informare publică privind elaborarea ordinului

Publicarea proiectului de ordin pe pagina de internet a CNCAN se va face la data de 09.11.2022, pentru consultarea publică, în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003, art. 7 alin.1 și informarea titularilor de autorizații asupra începerii procesului de consultare, cu solicitarea transmiterii de propuneri, sugestii și opinii cu valoare de recomandare până la data de 21.11.2022.

Concluzii

Ținând cont de cele prezentate mai sus, anexăm prezentului referat proiectul de ordin și propunem inițierea procesului de consultare publică.

Aprobat,

Maria Oprișescu

Director interimar

Direcția Ciclul Combustibilului Nuclear (DCCN)

Întocmit,

Mădălina Coca

Șef Serviciu, Serviciul Reglementare și Supraveghere Reactoare Nucleare, DCCN

Verificat,

Mădălina Ioniță,

Consilier, Serviciul Reglementare și Supraveghere Reactoare Nucleare, DCCN